

1 Vad innebär den juridiska termen "föräldransvar" i praktiken? Vilka rättigheter och skyldigheter har den som har föräldransvar?

Föräldransvaret är både en rättighet och en skyldighet. Det omfattar att ta hand om ett underårigt barn, förvalta dess egendom och företräda det i alla ärenden, transaktioner eller tvistemål som rör barnet eller dess egendom. Föräldransvar är med andra ord ett sätt att skydda ett underårigt barns personliga rättigheter och äganderätt.

2 Vem är det i allmänhet som har föräldransvaret för ett barn?

Båda föräldrar delar på föräldransvaret för sina barn. Alla beslut som en förälder fattar och som gäller dennes föräldransvar måste göras med barnets bästa i åtanke.

3 Kan en annan person bli utsedd i föräldrarnas ställe om de är oförmögna eller ovilliga att utöva sitt föräldransvar över sina barn?

Om en av föräldrarna är oförmögen att utöva sitt föräldransvar av praktiska skäl (t.ex. sjukhus- eller fängelsevistelse) eller av rättsliga skäl (rättsligt oförmögen) behåller denna förälder i teorin rätten till föräldransvar, men i praktiken utövas föräldransvaret helt av den andra föräldern.

Om ingen av föräldrarna kan utöva sitt föräldransvar utses en förmyndare för ett underårigt barnet. Föräldrarna behåller föräldransvaret i teorin, men har inte rätt att utöva det.

4 Hur fastställs föräldransvaret för framtiden om föräldrar skiljer sig eller separerar?

Om föräldrarna skiljer sig eller separerar, och om båda föräldrarna är i livet, avgörs frågan om föräldransvar i domstol. Föräldransvaret kan tilldelas en av föräldrarna eller, om de kommer överens om detta och samtidigt beslutar var barnet ska bo, båda föräldrarna gemensamt. Domstolen kan också fatta ett annat beslut, särskilt om att dela föräldransvaret mellan föräldrarna eller att låta föräldransvaret övergå till en tredje part.

5 Om föräldrar sluter ett avtal om föräldransvar, vilka formella krav måste vara uppfyllda för att avtalet ska vara rättsligt bindande?

När en domstol beslutar om vem som ska utöva föräldransvaret, exempelvis vid äktenskapsskillnad eller separation, tar den hänsyn till eventuella avtal mellan föräldrarna. Sådana avtal är emellertid inte rättsligt bindande. För denna sorts avtal finns inga speciella formella regler, utom att domstolen på ett lagenligt sätt måste underrättas om deras existens. Vanligtvis lämnas en handling in till domstolen, som har utarbetats av de berörda parterna och som innehåller de punkter de kommit överens om. Enligt lagen måste ett sådant avtal upprättas i händelse av äktenskapsskillnad med ömsesidigt samtycke mellan föräldrar till underåriga barn. Då ska ett skriftligt avtal mellan föräldrarna om vårdnaden av barnen och kontakterna med dem lämnas in till domstolen. I alla andra fall kan föräldrarna informellt komma överens om hur föräldransvaret ska utövas, utan att uppfylla särskilda formella krav eller följa något särskilt förfarande. Föräldrarna kan utöva olika delar av föräldransvaret: exempelvis kan en av dem ha vårdnaden om barnet och den andra förvalta barnets egendom och företräda barnet.

6 Vilka alternativ finns det för att lösa konflikten utan att gå till domstol om föräldrar inte kan komma överens om föräldransvaret?

Om föräldrarna inte kan komma överens om föräldransvaret och det ligger i barnets intresse att ett beslut fattas avgörs frågan av domstolen. Konflikter kan också lösas genom medling.

7 I vilka frågor kan en domare fatta beslut om barnet om föräldrar går till domstol?

Om föräldrarna inte kan komma överens om en viss fråga som rör deras föräldransvar och de tar upp frågan i domstol kan domstolen bara fatta beslut i just denna fråga. Det kan gälla vilken fråga som helst som rör utövandet av föräldransvar och som orsakar en konflikt mellan föräldrarna, och där det ligger i barnets intresse att hitta en lösning på konflikten. Det kan gälla en rent objektivt viktig fråga, såsom val av förnamn eller att komma överens om medicinska ingrepp, men det kan också gälla frågor som inte förefaller viktiga för utomstående men som föräldrarna anser är viktiga nog för att tas upp i domstol.

8 Om domstolen beslutar att en förälder ensam ska ha vårdnaden om barnet, innebär det att han eller hon kan fatta beslut i alla frågor som rör barnet utan att först samråda med den andra föräldern?

I princip ja, i den mån det gäller en fråga som faller inom ramen för den vårdnad som den ena föräldern tilldelats. Föräldrarna kan alltid välja att inte följa domstolens beslut om ensam vårdnad. Även efter att domstolen har meddelat sin dom kan de komma överens om att ordna barnets omvårdnad på annat sätt, till exempel att göra den andra föräldern delaktig i att ta hand om barnet. Detta är emellertid endast tillåtet om det görs med hänsyn till barnets bästa.

9 Om domstolen bestämmer att föräldrar ska ha gemensam vårdnad om ett barn, vad innebär det i praktiken?

Det innebär att beslut om barnets omvårdnad måste fattas gemensamt av föräldrarna.

10 Till vilken domstol eller myndighet ska jag vända mig om jag vill göra en ansökan om föräldransvar? Vilka formella krav måste vara uppfyllda och vilka handlingar ska jag bifoga till min ansökan?

Det är alltid förstainstansdomstolen med en domare (*μονομελές πρωτοδικείο*) som är behörig i sådana ärenden. Ansökningar ska lämnas in till den domstol som är behörig på orten i fråga, och den svarande måste delges handlingarna. De handlingar som ligger till grund för ansökan måste också lämnas in till domstolen.

11 Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall? Finns det något brådskande förfarande?

Förstainstansdomstolen med en domare fattar beslut enligt ett särskilt förfarande som anges i artiklarna 681B och C i civilprocesslagen. Förfarandet har utformats i enlighet med förfarandet för arbetskonflikter, i syfte att skynda på ärendehantering. På grund av den personliga karaktären hos tvister om föräldransvar tillämpas också vissa bestämmelser från förfarandena för äktenskapsmål och ärenden som inte är tvistemål när det gäller den utredande myndigheten och domstolens egen bevisinsamling. När konflikter om föräldransvar uppkommer i samband med något av de äktenskapsärenden som anges i artikel 592.1 i civilprocesslagen (t.ex. äktenskapsskillnad och annullering av äktenskap) eller i artikel 614.1 i samma lag (t.ex. fastställande av faderskap) måste domstolen emellertid tillämpa förfarandet enligt artiklarna 598–612 och 616–622 i civilprocesslagen. Brådskande ärenden kan hanteras genom tillfälliga åtgärder (*ασφαλιστικά μέτρα*) och nödfall genom tillfälligt föreläggande (*προσωρινή διαταγή*).

12 Kan jag få rättshjälp för att täcka kostnaderna för förfarandet?

Ja, enligt de allmänna bestämmelserna för rättshjälp.

13 Går det att överklaga ett beslut om föräldransvar?

En dom om föräldransvar kan upphävas eller ändras om de omständigheter som låg till grund för domen ändras. En dom om föräldransvar kan också överklagas med hjälp av ordinarie rättsmedel (överklagan i faktiska och rättsliga frågor (*έφεση*), överklagan endast i rättsfrågor (kassationsöverklagande, *αναίρεση*), ansökan om undanröjande (*ανακοπή ερημοδικίας*) eller omprövning (*αναψηλάφηση*)), i enlighet med de vanliga kraven.

14 I vissa fall kan det vara nödvändigt att göra en ansökan till en domstol eller till en annan myndighet för att få ett beslut om föräldraansvar verkställt. Vilket förfarande ska tillämpas i sådana fall?

En dom om föräldraansvar är verkställbar enligt artikel 950 i civilprocesslagen om den också innehåller skyldigheter, dvs. om den inte bara löser frågan om föräldraansvar, vårdnad om ett underårigt barn eller kontakt med ett barn, utan också föreskriver att barnet ska överlämnas eller återlämnas, fastställer hur umgänget mellan förälder och barn ska utformas eller förbjuder parterna att vidta motåtgärder. I synnerhet gäller följande: a) En dom om överlämnande eller återlämnande av ett barn ålägger den förälder som har hand om barnet att följa domstolens beslut. I samma beslut kan böter fastställas på upp till 50 000 euro som den förälder som inte följer domen automatiskt ska betala till den andra föräldern, eller att den denna förälder ska frihetsberövas i upp till ett år, eller att båda dessa påföljder ska tillämpas (indirekt verkställighet (*έμμεση εκτέλεση*)). b) Om en förälders rätt till umgänge med barnet hindras, kan en den person som hindrar umgänget dömas att betala böter och frihetsberövas (kompletterande verkställighet (*αναπληρωματική εκτέλεση*)).

15 Hur får jag ett beslut om föräldraansvar som har meddelats i en annan medlemsstat erkänt och verkställt i den medlemsstat där jag bor?

Beslut om föräldraansvar som har fattats av en domstol i en annan medlemsstat erkänns automatiskt utan något särskilt formellt förfarande av de grekiska förvaltningsmyndigheterna. Grekiska domstolar har behörighet att fatta beslut om en utländsk doms giltighet eller om en begäran om erkännande av en utländsk dom, utan att först kontrollera ursprungsstatens behörighet. När erkännande begärs i Grekland kan grekiska domstolar vägra att erkänna en dom om föräldraansvar i följande fall: a) När det strider mot grunderna för den grekiska rättsordningen. Hänsyn ska dock alltid tas till barnets bästa. b) När domen är oförenlig med en senare dom om föräldraansvar som har meddelats av en grekisk domstol. När erkännande av en dom begärs i Grekland kan grekiska domstolar, i de fall de är behöriga enligt rådets förordning (EG) nr 2201/2003 på grund av barnets hemvist, dessutom fatta ett annat beslut om föräldraansvar genom att meddela en senare dom i ärendet, utan föregående kontroll av ursprungsstatens behörighet och den ursprungliga domens bindande karaktär (t. ex. huruvida den kan överklagas).

16 Till vilken domstol i den medlemsstat där jag bor ska jag vända mig för att överklaga erkännandet av ett beslut om föräldraansvar som meddelats av en domstol i en annan medlemsstat? Vilket förfarande är tillämpligt i sådana mål?

I de fall som beskrivits provas ärendet i förstainstansdomstolen med en domare, med hjälp av det förfarande som är relevant för ärendet i fråga.

17 Vilken lag tillämpas i föräldraansvarsfrågor om barnet eller parterna inte bor i den medlemsstaten eller har olika medborgarskap?

Den lag som ska tillämpas på förhållandet mellan föräldrar och barn är i fallande ordning 1) lagen i det land där de senast hade gemensamt medborgarskap, 2) lagen där de senast hade gemensam hemvist, 3) lagen i det land där barnet är medborgare.

Senaste uppdatering: 25/10/2016

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.